

Kateřina Hořnová
Publicistika Josefa Āapka v letech 1910–1920

posudek diplomové práce
ústav eske literatury a komparatistiky FF UK

Kateřina Hořnova se zamerila na publicistiku Josefa Āapka, která vznikala v druhém desetiletí 20. století, a to „v konfrontaci s jeho korespondencí a literární tvorbou“ (s. 4). Po uvodnıch, pomerne řıiroce pojatych řıivotopisnych pasazıch (zahrnujících mj. jıř charakteristiky Āapkovych textů o spolkovych výstavách resp. konfrontací s programy jednotlivych vytvarnickych uskupení) autorka nastıhuje i dobový literární kontext. Dále se věnuje předpokladům Āapkova pojetí výtvarného umění a zásadním tematickym okruhm jeho vytvarne publicistiky: pohledm na souasne eske a svetove umění a na detske vytvarne projevy. Postupne podrobne probírá ruznorode Āapkovy časopisecké texty, které člení tematicky. Sleduje, jak se Āapek vyjadřoval k domácí vytvarne tradici, jak psal o osobnostech zavedenych i inovujících, o moderních umeleckych směrech a oblastech tvorby, kořenech tvořivosti, o hodnotovych otázkách apod. Dvojí zájem a talent – výtvarný a literární – je pro tvorbu Josefa Āapka prıznacny, a to především v jejich poatcıch. Autorka vzhledem k materiálu ze zvoleného desetiletí prırozene akcentuje texty týkající se výtvarného umění, Āapka jako výtvarníka, osobnost v rámci výtvarného světa a dění. Přesto je zjevne, řıe literarnehistoricka perspektiva zustava pouze v náznacích (kapitola Literární kontext Āapkovy publicistiky, spıře výčtová, tento deficit nestaı nahradit). Vytvarne a literární projevy a momenty se prostřednictvım prevazne popisného, resp. kompilačního výkladu vytvarne publicistiky dusařneji nepropojují. Nedochozí tedy k plodnejřıım srovnáním a vyhodnocením, která by otevřela mořnost zásadněji pojmenovat obecnejřıı (např. stylove) principy, které by preklenovaly celek Āapkovy tvorby. O postížení autorova podílu na pronikání novych směrů a inspirací do eskeho prostředı, osobitosti jeho promyřlenı podstatnych otázek dobove umělecké situace a diskuse i nadčasového přesahu tudıř predlořena prace usiluje s omezenými mořnostmi, prostřednictvım zvoleného tematického členění a postupného představování řıirokeho výběru textů. Zevrubnost (jıř bylo mořne redukovat) je zde ovřem na ukor mořnosti zvýraznit typické texty a zastupne interpretovat jejich dominanty.

Autorka využila naleřıite mořnost pramenne čerpat ze svazku Publicistika 2. Vytvarne eseje a kritiky 1905–1920 (2012), bohuřel jıř neuvádí, řıe jde o řıesty svazek Spisů Josefa Āapka a řıe jej uspořádaly Mariana Dufková a Pavla Peınkova (editory pomíjí i u dalřıch pramennych souborů). Uelne je využití souborů vydané korespondence a vzpomınkovych textů (neměly by pak chybět Vzpomınky Jarmily Āapkove, 1998). Anıř by to v závěrečném soupisu uvedla, z citací a poznámek pod čarou je zřejme, řıe ze Spisů autorka pracovala i se svazkem ne-vytvarne Publicistiky 1 (2008). Ze zmíněného souborného vydání, jeřı by vzhledem k tématu nemělo v Pramenech chybět jako celek, tak bohuřel (a prıznacne) nechala stranou i svazky Beletrie 1 a Knihy o umění. Prıtom mnohé texty zařıazene do knih Nejskromnejřıı umění a Málo o mnohém vznikaly a vesměs byly publikovány nejprve v časopisech před rokem 1920, ve zvoleném desetiletí také Āapek psal prvnı verzi Umění prırodnıch národů (ve Spisech poprve uplne zveřejněnou). Samostatná kapitola predlořene prace, věnovaná Āapkovu zájmu o umění tzv. prırodnıch národů, zustava tudıř u publicistiky a ponechava stranou to podstatne, co sledované články vlastně v tomto desetiletí jen doplņovaly, tedy soustavne pojednání, jeřı je zásadní pro obraz Āapkova dobového estetického názoru. Vědomí jeho komplexní povahy a vzajemnych souvislostí novych umeleckych postupů a druhů, dırazu na umění užite, inzitivnı

a výjimečné, primitivní, „dětské“, na experiment, je nezbytné ve snaze pojmenovat obecnější charakteristiky hlediska a názoru Josefa Čapka publicisty výtvarníka i literáta. – Ocenit je naopak třeba, že autorka rozšířila materiálový záběr a registruje i některé dobové ohlasy Čapkových textů a časopisecké články umožňující ukázat další názorové konfrontace a doplňující s jistotou podané charakteristicky širokého spektra vybraných textů.

Z literatury předmětu se práce opírá relevantně především o zjištění a interpretace Jiřího Opelíka (vedle některých výtvarně historických monografií). Přesto lze zaznamenat určité obtíže s orientací v proměnách české literatury a s pojmy. Např. označení symbolismus, impresionismus a expresionismus nelze jednoduše postavit do jedné řady s termínem secese (s. 31), který je tu potřeba blíže charakterizovat (inspirativně, svébytně a právě ve vztahu k tvorbě bratří Čapků jej ve své monografii vymezil právě Jiří Opelík). Přílišným zjednodušením je tvrzení v souvislosti s Almanachem na rok 1914: „Hlavními organizátory kolem almanachu byli bratři Čapkové“ (s. 32). Nelze říci, že Čapkovy tři prózy z Almanachu na rok 1914 „knižně nevyšly“, leda za autorova života (tady by kupř. pomohl zmiňovaný svazek Beletrie 1). Kdo napsal příslušné pasáže v „akademických“ Dějinách české literatury 4, na něž autorka odkazuje? Jsou podepsané. Není dále jasné, která hesla autorka využila ze 4. dílu Lexikonu české literatury, který uvádí v Literatuře (2008); pokud by šlo o heslo Josef Čapek (jež se však nachází v díle prvním), mělo být zaznamenáno nové, podrobné heslo Jiřího Opelíka, shrnující aktuální stav poznání (v knize Klubko Ariadino, ed. D. Vojtěch, 2014). Nedoloženo zůstalo např. sdělení: „jeden referát v *Lumíru* bratry motivoval k další literární tvorbě“ (s. 20, kdo ho napsal, kdy vyšel?). Najdeme i překlepy či chyby („zmiňují... Strinberga, Hamusan, Gaborga..., pozn. č. 84), stylistické neobratnosti („došlo ke změnám v široké kultuře i v úzké oblasti umění“, s. 39).

Přes uvedené výhrady a otázky lze konstatovat, že práce Kateřiny Hošnové splňuje nároky kladené na diplomovou práci a naplňuje zadání. *Doporučuji* ji k obhajobě a navrhuji hodnocení *dobře*, příp. *velmi dobře* v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze 14. června 2015

PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.